

Ce ar face Papa Francisc?
Aducând nevoiașilor vestea cea bună

Sean Salai, S.J.

**Ce ar face
Papa
Francisc?**

Aducând nevoiașilor vestea cea bună

Traducerea din limba engleză de
Ana-Maria Botnaru

Galaxia Gutenberg
2020

CUPRINS

INTRODUCERE: BUCURIA – 13

Prin șase teme din exortația sa, Evangeliile Gaudium, un papă surprinzător ne cheamă să luăm parte alături de el la o misiune excepțională: să aducem vestea cea bună a lui Isus celor nevoiași.

CAPITOLUL 1: SETEA SPIRITUALĂ – 27

Setea de Dumnezeu este înăscută în noi toți – de aceea am fost creați, să fim în relație cu Dumnezeu.

CAPITOLUL 2: APROPIEREA – 53

Trebuie să fim aproape de viețile oamenilor: să “pătrundem în profunzimea țesutului social”; să trăim “vieți minunat de complicate”.

CAPITOLUL 3: DEMNITATEA – 77

Fiecare om, indiferent de realizările sale lumești, merită dedicarea noastră.

CAPITOLUL 4: OBOSEALA – 101

Când mergem la periferii, trebuie să recunoaștem cum ne afectează acest lucru, transformând oboseala noastră într-o tot mai mare deschidere care ne umple de energie și compasiune.

CAPITOLUL 5: DUIOȘIA – 125

Papa Francisc folosește mult acest cuvânt, spunând că el caracterizează relațiile sale cu ceilalți și explicând că ar putea caracteriza și relațiile noastre.

CAPITOLUL 6: MARIA – 141

Pentru Papa Francisc, Maica Evanghelizării rămâne un model omniprezent de ucenicie creștină.

CONCLUZIE: CURAJUL – 161

Ce am făcut pentru Cristos, ce facem și ce vom face?

INTRODUCERE

BUCURIA

*Este salutar să ne amintim de primii creștini și de atâția frați de-a lungul istoriei care au fost plini de bucurie, umpluți de curaj, neobosiți în vestire.
(*Evangelii Gaudium* 263)¹*

„Și dacă următorul papă va fi un iezuit?”

Cu un suspin de iritare, m-am întors de la ecranul retroproiectorului ca să-l identific pe elevul de cincisprezece ani care îmi pusese această întrebare.

Era în martie 2013. Un cer senin și 22° C ne așteptau afară, când aveam să ieșim din clasa cam întunecoasă unde ne aflam, în Tampa, Florida. Eu, atotștiutorul iezuit și profesor de teologie, nu aveam chef să pierd vremea cu speculații despre un „papă iezuit” în timpul lecției despre conclavul care se apropia. Îmi doream o ceașcă de cafea.

În definitiv, în acea zi mai aveam de predat la încă patru clase de „boboci” din Liceul iezuit și nu ajunseserăm cu explicațiile nici măcar la fumul alb. În ritmul ăsta, următorul papă avea să fie ales înainte ca elevii să afle cum se numără voturile în conclav.

Poate că acesta este motivul pentru care, în loc să

¹ Traducerea exortației *Evangelii Gaudium* este preluată de aici: <https://www.magisteriu.ro/evangelii-gaudium-2013/> (n.trad.).

ofer un răspuns nuanțat, am ales artileria grea în plan intelectual, încercând să sugrum întrebarea din fașă.

„Nu va fi așa”, i-am zis puștiului, cu cea mai prozaică voce profesorală de care eram capabil.

Bang. Mă simțeam mândru de mine.

Dar puștiul, unul dintre elevii mei preferați, a replicat instantaneu: „De ce nu?”

Am oftat iarăși.

„Nu se va întâmpla asta, fiindcă noi, iezuiții, depunem un vot prin care evităm poziții de înaltă onoare în Biserica Catolică, ori de câte ori acest lucru este posibil. Nu devenim monseniori și nici episcopi decât la insistențele papei. Nu a existat niciodată un papă iezuit. Sf. Ignațiu nu a dorit ca noi să ne amestecăm în așa ceva.”

Dându-i acest răspuns, în mintea mea răsunau toate glumele din camera de recreere a iezuiților și ele mă întăreau în certitudinea mea. „Va fi ales un papă iezuit atunci când va îngheța iadul.” Cu toții am auzit astfel de lucruri.

Dacă un cardinal iezuit nu era interesat de scaunul papal și respecta regula iezuită de a evita politicianismul, ce rost avea ca alți 114 cardinali să îl aleagă? E o problemă de bun-simț. Nu-i așa?

Alegerea

Totuși, „bobocul” meu, care manifesta o predilecție pentru cei cu șansa a doua, nu avea de gând să mă scape din mână în chestiunea destul de improbabilei eventualități ca un iezuit să devină papă.

A vorbit din nou.

„Cine sunt cardinalii iezuiți? Pur și simplu vreau să știu.”

Cedând în fața curiozității sale, am verificat pe

computer lista cardinalilor și am numit un iezuit asiatic ce nu lua parte la conclav, fiind bolnav. Am continuat cu biografia Cardinalului Jorge Mario Bergoglio, S.J., de pe site-ul Vaticanului, el fiind singurul cardinal iezuit care urma să participe la conclav și să voteze pentru noul papă. Era arhiepiscop de Buenos Aires, Argentina.

După ce am aruncat o privire la fotografia Cardinalului Bergoglio și am citit cu voce tare câteva fragmente din biografia sa, le-am spus elevilor că eram aproape sigur – în calitate de iezuit – că tipul ăsta *nu* avea să fie ales.

Evident, elevul meu cel plin de speranțe nu îmi împărtășea siguranța. A întrebat: „Dar dacă se întâmplă? Dacă totuși va fi ales?”

M-am mulțumit să ridic din umeri.

În cele patru ore pe care le-am avut în acea zi, am repetat acest întreg ritual, arătându-le elevilor fotografia cardinalului iezuit și negând că ar putea fi ales papă.

Evangheliile ne spun că, într-o anume împrejurare, Sf. Petru s-a lepădat de trei ori de Isus. În cinci ore de curs, cu cinci clase diferite, am negat că Duhul Sfânt va alege vreodată un iezuit ca succesor al Sfântului Petru.

La sfârșitul zilei de muncă, mă simțeam destul de mulțumit. Discutaserăm elementele esențiale ale conclavelor papale și pusesem capăt prostioarei cu „papa iezuit”. Sau cel puțin așa credeam.

Câteva zile mai târziu, pe 13 martie, în clasă, priveam fumul alb, într-o transmisiune directă, iar Dumnezeu a hotărât să nu țină seama de predicția mea.

„*Habemus Papam!*”

Douăzeci și cinci de adolescenți s-au întors către

mine, privindu-mă uluiți, când Cardinalul Bergoglio a pășit în balconul din Piața Sf. Petru, îmbrăcat în alb, în calitate de Papă nou ales, cu numele de Francisc.

Camere TV de la posturile locale Fox și ABC news din Tampa, invitate să surprindă reacția spontană a elevilor noștri la anunțarea noului papă, au captat pe peliculă surpriza plină de bucurie a elevilor din clasele de teologie, care au izbucnit în urale. Au făcut interviuri cu elevii noștri, pe culoar, după ce Papa Francisc a apărut în balcon.

Întrebat ce crede despre alegerea, pentru prima dată în istorie, a unui Papă latino-american, unul dintre elevii mei, al cărui străunchi era cardinal în Republica Dominicană, a spus la postul ABC Action News: „Cred că ne reprezintă”.

Și eu am fost intervievat de postul ABC și am recunoscut faptul că propria mea reacție era de „uluire totală”.

Eu, asemenea majorității iezuiților din întreaga lume, mă înșelasem în această privință. Duhul Sfânt hotărâse că „porcii zboară”, că „iadul înghețase”, iar eu tremuram serios, purtând cămașă cu mânecă scurtă.

Spre cinstea sa, noul papă aflat în balcon părea la fel de surprins ca și noi. După ce, timid, a făcut cu mâna poporului și a spus câteva cuvinte de salut, și-a plecat fruntea, cerând mulțimii adunate în Piața Sf. Petru să se roage pentru el. A urmat un moment de tăcere profundă, la care elevii noștri au luat parte, alături de restul lumii, prin intermediul ecranelor de retroproiector.

Clopoțele capelei se auzeau în tot campusul, iar președintele consiliului de administrație i-a anunțat prin sistemul de intercomunicație pe studenții și pe profesorii care nu urmăriseră în direct, numele

primului Papă iezuit. În clasa unde mă aflam, băieții fotografiau ecranul retroproiectorului cu telefonul mobil și trimiteau familiei pozele cu noul papă.

Următoarele câteva ore îmi sunt neclare.

Pe la ora 22, împreună cu un alt iezuit, recuperam făcliile liturgice și înrămam o fotografie a Papei Francisc pentru binecuvântarea euharistică solemnă care urma să aibă loc în capela noastră a doua zi dimineată.

Am găsit pe internet o imagine de la prima apariție a Papei Francisc și am făcut câteva printuri de dimensiune portret. Apoi am pus imaginea într-o ramă veche, direct peste portretul Papei Emerit Benedict al XVI-lea. Un alt exemplar a fost atârnat în clasa mea, uimindu-mi elevii că am făcut rost de el la doar câteva ore de la alegerea Papei.

Alte două echipe TV, de la stațiile locale NBC și CBS, au venit dimineată, pentru a filma binecuvântarea solemnă de mulțumire pentru alegerea Papei Francisc. Steagul papal în culorile alb și galben atârna deasupra ușilor capelei. 750 de elevi, studenți și profesori au izbucnit în aplauze, strigăte și fluierături entuziaste înainte ca fumul de tămâie din cele două cădelnițe să umple capela.

Înainte de liturghie, Pr. Richard C. Hermes, președintele consiliului de administrație, a răspuns acestor ovații cu o replică memorabilă. Urcând la amvon, el a spus: „Ei bine, deși nu am împlinit cincizeci de ani, am văzut zăpadă în New Orleans în ziua de Crăciun, am mers călare pe cămilă în deșertul Egiptului, iar acum am văzut un iezuit ales papă!”

Între timp, Papa Francisc nu ezita să dea tonul pontificatului său. Lăsase deja să se înțeleagă că va fi papa celor marginalizați, chemându-i pe catolici, prin cuvintele și faptele sale, să meargă la periferia

societății ca misionari ai iubirii lui Dumnezeu.

Noul papă și-a rostit mesajul într-un stil personal, simplu și neprotocolar. S-a amestecat cu oamenii de rând după cum a vrut, punând în dificultate personalul de securitate al Vaticanului. Adept al unui stil vestimentar simplu și sobru, papa a purtat o reverendă albă simplă, peste pantalonii negri clericali și și-a păstrat pantofii negri², zăpăcindu-i pe cei care urmăresc atent „moda” veșmintelor papale.

Papa Francisc a renunțat și la apartamentele papale din palatul apostolic, stabilindu-și reședința într-o cămăruță din casa de oaspeți Santa Marta. Când a părăsit camera unde stătuse în timpul conclavului, a plătit cazarea folosind un card de credit.

Întrebat mai târziu în legătură cu această decizie, el a răspuns că a știut dintr-o privire că nu poate locui singur în apartamentele papale. Simțea nevoia să trăiască înconjurat de oameni pentru că, spunea, acest lucru este bun pentru „sănătatea fizică”.

Presa internațională s-a repezit la fiecare detaliu ale primelor apariții ale celui dintâi papă argentinian, inclusiv alegerea Sfântului Francisc de Assisi – sfântul săracilor – pentru numele său de pontif. Nu era doar primul papă din cele două Americi și primul papă iezuit, dar era și primul care a luat numele Sfântului Francisc, playboy-ul medieval devenit cerșetor, care a fondat ordinul călugăresc al franciscanilor.

La puțin timp după aceea, agențiile de presă din întreaga lume publicau o fotografie a Cardinalului Bergoglio imitându-l pe Sf. Francisc: călătorea cu metrourul la Buenos Aires, pe când era arhiepiscop. În această fotografie, el poartă un impermeabil negru, simplu, închis până la gât și nu se deosebește de nimeni care călătora în acel vagon de metrou.

² În mod tradițional, Papa poartă pantofi roșii (n.trad.).

Opinia publică l-a îndrăgit și mai mult datorită umorului său spontan, în prima audiență acordată jurnaliștilor acreditați la Vatican, în 16 martie 2013.

Amintind că Papa Clement al XIV-lea a suprimat ordinul iezuit, Societatea lui Isus fiind aproape de dispariție până la restabilirea sa universală din 1814, Papa Francisc a glumit că ar fi luat în calcul numele papal de „Clement al XV-lea”.

„Așa te poți răzbuna pe Clement al XIV-lea pentru că a suprimat ordinul iezuit”, i-a spus unul dintre cardinali după ce a fost ales.

Dar oamenii nu au fost cuceriți numai de latura publică a Papei Francisc. Lumea a descoperit curând că stilul popular al acestui om era dublat de substanță; nu cu mult timp înainte de a fi ales papă, el demisionase, din cauza vârstei, din poziția de arhiepiscop și își plănuia retragerea și pensionarea.

O Biserică misionară

Prin gesturi îndrăznețe, Papa Francisc a început să vestească lumii mesajul important al pontificatului său, adresându-le catolicilor provocarea de a aprofunda credința și trăirea ei.

În trei luni de la alegerea sa, noul papă a terminat de scris și a publicat o enciclică despre credință (*Lumen Fidei*), începută de predecesorul său, Benedict al XVI-lea. A ridicat în poziții de conducere la nivel global cardinali din lumea a treia, în efortul de a reforma birocrăția Vaticanului. Pentru a fi informat despre rezultatele acestor eforturi, a creat o comisie consultativă de cardinali și l-a numit pe unul dintre ei (Cardinalul George Pell din Australia), ca omul său cheie cu misiunea de a superviza o anchetă financiară la Banca Vaticanului, zguduită de numeroase

scandaluri.

Mai mult, într-un emoționant gest de respect, Papa Francisc s-a întâlnit cu predecesorul său la Castel Gandolfo, unde cei doi s-au rugat împreună, iar Benedict al XVI-lea i-a expus pe scurt iezuitului specificul noului său job.

Primul Papă care a demisionat din slujirea petrină de la Grigore al XII-lea în 1415, Benedict s-a mutat curând într-o mănăstire de pe teritoriul Vaticanului, devenind o figură familiară la ceremoniile oficiale din timpul pontificatului Papei Francisc.

Dar probabil că cea mai deplină revelație a viziunii Papei Francisc asupra Bisericii Catolice a venit în noiembrie 2013, când a scris exortăția apostolică *Evangelii Gaudium (Bucuria Evangheliei)*, ca pe un proiect adresat catolicilor despre cum să predice Evanghelia în lumea de astăzi. În acest document, Papa Francisc scrie:

Fiecare creștin și fiecare comunitate va discerne care este drumul pe care Domnul îl cere, însă toți suntem invitați să acceptăm această chemare: să ieșim din propria comoditate și să avem curajul de a ajunge la toate locurile îndepărtate care au nevoie de lumina evangheliei.

(Evangelii Gaudium 20)

Prin urmare, a fi catolic înseamnă a fi mereu în misiune – o misiune universală de evanghelizare, către periferiile și marginile societății noastre, unde oamenii au cel mai mult nevoie de bucuria Evangheliei.

În loc să fim „ursuzi”, așa cum scrie Papa în alt loc, Dumnezeu ne cheamă la bucurie când le transmitem celorlalți „vestea [Sa] cea bună” (sensul cuvântului

„Evanghelie”). Iar Dumnezeu ne cere să colaborăm cu alți creștini: procedând astfel, răspundem la chemarea botezului nostru comun.

Deși acest mesaj nu reprezintă deloc o noutate în catolicism, mediul din care provine Papa Francisc îi conferă un parfum special și un caracter imperios. Fiind iezuit, Papa Francisc vine dintr-un ordin călugăresc aflat mereu în misiune, indiferent că misiunea are loc în curtea proprie sau în cealaltă parte a globului. Iar această perspectivă misionară asupra faptului de a fi catolic este plăsmuită de spiritul unui discernământ cristocentric: Papa Francisc ne cere, indivizi și comunități deopotrivă, să ne rugăm înainte de a acționa.

Ce înseamnă deci ca *toți* credincioșii „să iasă din propria comoditate” pentru a fi misionari la periferii? Pe cine găsim acolo? Și ce trebuie să facem pentru a duce iubirea lui Cristos la periferii, în calitate de biserică misionară?

În loc să dea răspunsuri evazive la aceste întrebări, Papa Francisc îi cheamă pe creștini să discearnă încotro ne conduce Domnul. Pentru a obține răspunsuri, trebuie să îi adresăm întrebările Domnului, în rugăciune, și să ascultăm glasul său, cerând harul de a cunoaște voința lui Dumnezeu și de a o împlini în viața noastră. Trebuie să înțelegem, să gândim și să acționăm la chemarea Domnului, în contextul misiunii noastre comune de oameni botezați.

Papa Francisc, subliniind că iubirea divină precedă și face posibil răspunsul nostru de iubire omenească, adaugă că a merge la periferii necesită mai întâi o cunoaștere foarte profundă a iubirii personale a lui Cristos pentru fiecare dintre noi:

Comunitatea evanghelizatoare știe că Domnul a